

Завдяки розвиненим принципам асертивної поведінки накопичується позитивний досвід долати життєві негаразди, приймати відповідальне рішення та здійснювати вмотивовані вчинки в реальних життєвих ситуаціях.

Таким чином, модель асертивної поведінки заснована на принципах діяльнісного характеру взаємодії. Поведінкова модель асертивної поведінки характеризує людину цілісну у своїх переконаннях, здатну усвідомлювати та відстоювати свої права. Одночасно така людина визнає права іншого. Принципи асертивності орієнтують на формування позиції самоствердження, що створює бар'єри маніпуляціям у взаємодії. Виявлена асертивна поведінка попереджає пасивний, агресивний, маніпулятивний стиль взаємодії.

Література:

1. Каппони В. Как делать все по-своему или Ассертивность – в жизнь. Питер, 1995. 186 с.
2. Ромек В. Г. Психологические особенности уверенной в себе личности. Социальная психология личности в вопросах и ответах: учеб. пособие. Москва: Гардарики, 2000. С. 207–225
3. James M., Jongeward D. Born To Win: Transactional Analysis With Gestalt Experiments. USA: Addison-Wesley Publishing Company, 1973. 297 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-078-0-12>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Подольчук Д. С.

*аспірантка кафедри психології та соціальної роботи
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна*

Активний волонтерський рух притаманний кожній демократичній країні світу, а волонтерство загалом вважається одним із шляхів збереження загальнолюдських цінностей, реалізації прав і свобод громадян та зміцнення громадянського суспільства. Ідея соціального служіння, надання безкорисної допомоги тим, хто цього потребує,

в розвинутих країнах сприймається як цілком звичне явище. Разом з тим існують проблеми, які досі не вирішені: допомога постраждалим внаслідок стихійних лих, екологічних, промислових, гуманітарних катастроф, соціальних, національних, релігійних протистоянь і конфліктів; допомога незахищеним верствам населення, людям з інвалідністю, особам похилого віку; допомога медикам під час пандемії тощо. На нашу думку, молодь є рушійною силою волонтерського руху та має всі можливості для консолідації зусиль, спрямованих на розбудову громадянського суспільства. Важливо проаналізувати наявні волонтерські практики світу та визначити характерні особливості волонтерської діяльності сучасної молоді.

У світовій практиці найголовнішою ознакою волонтерства є те, що волонтер частину свого вільного (особистого) часу, сил, енергії, знань, досвіду добровільно (без примусу та вказівок «згори») витрачає на здійснення діяльності, яка є корисною людям і суспільству загалом [6, с. 15]. Найчастіше волонтерство розглядається як покликання людини, її бажання приносити користь суспільству [1, с. 8].

Волонтерський рух широко розвинений у багатьох країнах світу. Так, у Франції близько 19% дорослого населення є волонтерами, у Японії – 26%, в Ірландії та Німеччині – 33%, у США – близько 60% серед жінок і близько 50% серед чоловіків. Уряди більш ніж 80 країн активно сприяють розвитку національних волонтерських рухів, створюють інфраструктуру для забезпечення розвитку волонтерства на системному рівні [4, с. 73]. Організації волонтерів ініціативно співпрацюють із соціальними інститутами суспільства [2, с. 104]. Щоб гарантувати добровольцям захист і виокремити їх із загалу найманих працівників [1, с. 9] у багатьох країнах світу волонтерська діяльність супроводжується комплексною правовою підтримкою.

В основі будь-якої волонтерської діяльності лежать такі цінності, як віра, надія, любов, добровільність, повага до людей, відповідальність, безкорисливість, готовність і бажання надавати допомогу, чуйність, неупередженість, гуманність, толерантність, справедливість, працьовитість, порядність тощо [8, с. 10]. З'ясовано, що серед благодійників до найчисельнішої групи належать студенти вищої школи [2, с. 103].

Т. Лях виокремила такі основні форми волонтерської роботи за кордоном, як: обслуговування; боротьба за захист громадянських прав; суспільно корисна робота волонтерів, пов'язана із функціонуванням державних установ; керівна діяльність волонтерів; самопомога; збір фінансових засобів і пожертвувань [5, с. 61]. Благодійна діяльність студентів за кордоном часто має характер «супроводу професії» та поряд із традиційними формами, акцентує увагу на використанні

додаткових програм підготовки до професійної діяльності майбутніх фахівців [2 с. 106]. Волонтери також активно долучаються до реалізації інноваційних проєктів, ініціюють створення нових соціальних об'єктів, організовують збір гуманітарної допомоги вразливим верствам населення, взаємодіючи при цьому з владою та громадськими організаціями [7, с. 67].

Активно розвиваються різноманітні форми дистанційної волонтерської діяльності. Особливо популярні нині «віртуальні» волонтери, які створюють і підтримують web-сайти, проводять онлайн-дослідження, надають технічну допомогу некомерційним організаціям [1, с. 9] Динамічний розвиток он-лайн волонтерства зумовлений різними факторами, серед яких: певний рівень анонімності участі, що дозволяє знизити рівень соціальної диференціації між волонтерами у процесі надання волонтерської допомоги; вища міра регуляції волонтерської участі, за якої волонтер отримує реальну можливість обрати для себе час, вдало поєднуючи волонтерство з іншими життєвими подіями; можливість більш «легкого» (з погляду міжлюдських взаємин) входу та виходу з волонтерства [3, с. 97].

Характеризуючи особливості розвитку волонтерського руху в різних країнах, слід відзначити достатньо велику різноманітність форм волонтерської діяльності, які охоплюють велику кількість людей. При цьому найчисельнішою групою серед волонтерів є студенти. Важливим є захист волонтерства на законодавчому рівні та сприяння урядів багатьох країн волонтерській діяльності. Стійкою тенденцією останніх років є зростаюча популярність нових форм волонтерської діяльності (он-лайн волонтерство) та координація зусиль на міжнародному рівні.

Волонтерські практики, які активно розвиваються в усьому світі, мають спільні ціннісні орієнтації: емпатія, чуйність, безкорисливість. Одна з найголовніших рис, яка об'єднує волонтерів різних країн світу (включно з Україною), – те, що найактивнішими учасниками волонтерського руху є студенти. Без перебільшення можна стверджувати, що для значної частини молоді така діяльність є однією з найважливіших складових життя. В процесі волонтерської діяльності у студентської молоді формуються ціннісні орієнтації, тому дуже важливо підтримувати студентів у їхніх ініціативах.

Література:

1. Буздуган Я., Никонович О. Еволюція світового волонтерського руху. *Віче*. 2013. №12. С. 7–10.
2. Водяна О.В. Закордонний досвід благодійної діяльності студентської молоді. *Психологія та педагогіка: необхідність впливу*

науки на розвиток практики в Україні: збірник тез міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 21–22 лютого 2020 року). Львів, 2020. Ч. 1. С. 102–106.

3. Колотило М.О. Онлайн-волонтерство у сучасному світі: особливості та актуальні практики. *Соціальна робота і сучасність: теорія та практика професійного й особистісного розвитку соціального працівника.*: матеріали 10 міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 18 грудня 2020 року). Київ, 2020. С. 97–99.

4. Крапівіна Г. О. Світовий волонтерський рух: стан і статус. *Вісник економічної науки України.* 2012. №1. С. 73–76.

5. Лях Т.Л. Історичні засади соціально-педагогічної діяльності волонтерів за кордоном. *Волонтерство як ресурс соціальної роботи у громаді:* зб. ст. Київ, 2006. С. 61–70.

6. Лях Т.Л. Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навч.-метод. посібник / за ред. Т.Л. Лях. Київ: Версо-04, 2012. 288 с.

7. Подолянчук Д.С. Допомога безхатченкам як один з напрямків волонтерської діяльності. *Знання. Освіта. Освіченість:* збірн. матер. 5 міжнар. наук.-практ. конф. (Вінниця, 1-2 жовтня 2020 року). Вінниця, 2020. С. 66–69.

8. Юрченко І.В. Інституціоналізація волонтерського руху в Україні: автореф. дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.03. Київ, 2009. 18 с.